

MEMORANDUM

PROVINCIE ■■ UTRECHT

AFHANDELING ERFGOEDMOTIE

DATUM 15-01-2025
VAN Gedeputeerde van Muilekom
AAN Commissie BEC
TELEFOONNUMMER 06 21124577
TEAM CER, Frank Bles

Inleiding

Met dit memo informeer ik u over de voortgang van de motie 'Leren van Archeologen' ([Motie-28-Leren-van-archeologen-ingediend-door-SGP-e-a.pdf \(provincie-utrecht.nl\)](#)).

Deze motie is ingediend bij de bespreking in PS van het Statenvoorstel Kaderbrief 2024-2027. Per memo d.d. 5 februari 2024 ([UTSP-451283434-15](#)) heb ik u een eerste keer geïnformeerd over de uitwerking van de motie.

Motie 28, Erfgoed in beeld

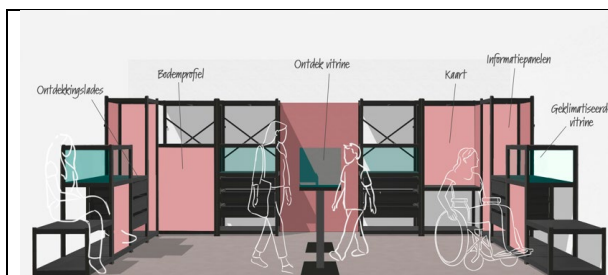
Met de motie verzoekt u het college:

- *In de begroting aanvullend op de middelen voor cultuur en erfgoed specifiek voor publieksbereik archeologie middelen te reserveren;*
- *Hiervoor €100.000 op te nemen in de begroting en dit te dekken uit het structureel meerjarig saldo;*
- *Een wisselende tentoonstelling te maken in het provinciehuis;*
- *Kinderen en jongeren te betrekken bij archeologie, bijvoorbeeld door aan te haken bij de Cultuureducatie.*

Stand van zaken

Op verschillende manieren kunnen we de aandacht voor archeologie met de structurele extra middelen versterken:

Expositie: Om een groter bereik te behalen, zijn we een reizende tentoonstelling aan het voorbereiden. Startend in het Provinciehuis gevolgd door (wissel)tentoonstelling langs gemeenten (gemeentehuizen, lokale musea). Het Provinciaal Archeologisch Depot vervult hierbij een sleutelrol als 'leverancier' van vondsten en achtergrondinformatie. De ontwikkeling van een modulaair concept met generieke informatie en de mogelijkheid voor lokale accenten, dat aantrekkelijk is voor een breed publiek, vergt tijd. Naast inhoudelijke thema's, willen we een deel van de expositie wijden aan het belang van archeologie. We werken ook aan een goede verhouding tussen fysieke vondsten en digitale beleving, met interactieve elementen en het inzetten van middelen als 'augmented reality' om de expositie te verrijken. Inclusie en duurzaam materiaal gebruik krijgen aandacht. Naar verwachting wordt de expositie begin mei 2025 in het Provinciehuis geopend. Hieronder een korte sfeerimpressie:

Sfeerimpressie van de opzet van de tentoonstelling: gelaagdheid van informatie sluit aan bij verschillende doelgroepen

Met de techniek holografie kunnen we vondsten laten zien die vanwege kwetsbaarheid niet fysiek getoond kunnen worden

De extra middelen zijn ook benut om de subsidieregeling Publieksbereik ruimer in te zetten voor archeologie. Zo is er bijgedragen aan de volgende projecten:

- Ontwikkeling van de digitale en fysieke zichtbaarheid van [Fundatie ten Goye](#), in 't Goy bij Houten,
- [Paleis Lofen](#), een onderdompelende ervaring in de binnenstad van Utrecht,

- Het zichtbaar maken van de Romeinse geschiedenis op het schoolplein van een basisschool in de Meern (nog in ontwikkeling).

In de samenwerking met Landschap Erfgoed Utrecht (LEU), onze partnerinstelling, heeft archeologie-educatie de afgelopen periode in diverse projecten aandacht gekregen. En met de recent beschikte exploitatiesubsidie 2025-2028 kan LEU structureel haar archeologie-educatie voortzetten. De bijlage bij dit memo geeft een gedetailleerd overzicht.

Specifiek voor UNESCO werelderfgoed Neder-Germaanse Limes zijn de afgelopen periode ook nog 2 projecten gerealiseerd:

- Nieuwe wandelroute 'Unesco Limes Woerden'. Voor de nationale routegids Limes ontwikkelde de provincie in samenwerking met VVV Woerden, Forten Nederland, Routebureau en gemeente Woerden een nieuwe wandelroute (7 km) langs alle romeinse bezienswaardigheden in Woerden. Dit boekje wordt landelijk verspreid.
- Samen met Shot of Culture, die zich met video's succesvol richt op de jongeren doelgroep, hebben we in het kader van het UNESCO Werelderfgoed Limes in de provincie een drietal video's gemaakt. Deze video's zijn uitgezonden via alle kanalen van Shot of Culture en via de Limes social media kanalen. Zie link: [filmpje](#).

Ook in de komende jaren kunnen we nu met de structureel beschikbaar gestelde extra middelen, vergelijkbare inzet plegen op publieksbereik en educatie rond ons archeologisch erfgoed.

Conclusie

GS beschouwt deze motie als afgedaan en zal voorstellen deze motie af te doen in het eerstvolgende Statenvoorstel Motielijst.

BIJLAGE bij

Aandacht voor archeologie door Landschap Erfgoed Utrecht, onze partnerinstelling:

- Meldpunt Archeologie: In 2024 zijn er tot nu toe 7.051 vondsten uit de provincie Utrecht gedetermineerd, geregistreerd en gedigitaliseerd in de nationale vondstendatabase en publiekswaarschuwing PAN. Utrecht had daarmee de grootste toename van vondstregistraties in 2024 van alle provincies in Nederland. Dit werd mogelijk door een nieuwe participatieve werkwijze, waarmee de vinders worden gestimuleerd om samen met de archeologen van Landschap Erfgoed Utrecht de geschiedenis van Utrecht in kaart te brengen en bijzondere verhalen te delen met de inwoners van Utrecht. Het Meldpunt Archeologie Utrecht werkte in 2024 bovendien aan het inventariseren en digitaliseren van oudere, niet-geregistreerde archeologische collecties van musea, vrijwilligersgroepen en particulieren.
- Nieuwe Archeohotspot: Het Waterliniemuseum Fort bij Vechten, de Provincie Utrecht en Landschap Erfgoed Utrecht hebben succesvol samengewerkt in de totstandkoming van een recent geopende nieuwe ArcheoHotspot in Vechten. Bij deze tweede hotspot van Utrecht gaan vrijwilligers, archeologen en publiek samen aan de slag met vondsten van het Romeinse Castellum Fectio, de Hollandse Waterlinies, vondsten van (toevals)vinders en van inwoners van gemeente Bunnik. Al op de eerste dag kwam een inwoner uit de omgeving langs met vondsten waaronder een middeleeuwse munt, een Romeins beeldje en enkele knopen uit de 18de eeuw.
- Tentoonstelling: In Castellum Hoge Woerd is samen met Constructing the Limes, de vrijwilligers van de ArcheoHotspot Hoge Woerd en Landschap Erfgoed Utrecht een tentoonstelling gemaakt over de archeologische collectie van het Provinciaal Utrechts Genootschap (PUG) en 200 jaar Utrechtse verzamelgeschiedenis.
- Nationale Archeologiedagen: Tijdens de Nationale Archeologiedagen 2024 waren er in de provincie Utrecht maar liefst 21 leuke en verrassende activiteiten te bezoeken. Van een metaaldetectie spreekuur in Woerden en een wandeling langs prehistorische vindplaatsen in Soest tot een open dag archeologie in Stads museum Rhenen en een archeologie avond in Amersfoort! Landschap Erfgoed Utrecht deed de programmacoördinatie en stimuleerde vrijwilligersgroepen en musea in de provincie Utrecht om mee te doen met de organisatie van publieksactiviteiten.
- Archeodag Rhenen: Landschap Erfgoed Utrecht organiseerde samen met het Stads museum Rhenen de Archeodag Utrecht 2024. Deze dag wordt jaarlijks georganiseerd om de archeologievrijwilligers te bedanken voor hun inzet en om archeologen, vrijwilligers en andere geïnteresseerden bij elkaar te brengen en kennis uit te wisselen. De deelnemers werden verblijd met de expositie 'Gouden Vrouwen' in Stads museum Rhenen. In deze prachtige tentoonstelling wordt het vroegmiddeleeuwse grafveld van de Donderberg in de schijnwerpers gezet.